

“1-Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; çarşı ve mahalle bekçisi sicil numaralı'ın 19/07/2020 tarihinde saat 01.30 sıralarında, devriye görevi esnasında çevreye rahatsızlık verdikleri görülen şüpheli şahıslara müdahale esnasında şahıslar tarafından gösterilen mukavemet neticesinde yaralandığını, davalı hakkında Kütahya 6. Asliye Ceza Mahkemesinde açılan dava sonucunda (2020/414E -2022/258K) davalının kasten taralama ve görevi yaptırmamak için direnme suçlarından cezalandırılmasına karar verildiğini, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve bu kanuna dayalı olarak çıkartılan yönetmelik gereğince karar tarihindeki en yüksek devlet memuru brüt aylığının (ek gösterge dahil) yüz katı tutarı üzerinden sağlık raporunda belirtilen yaralanma derecesine göre hesaplanan 41.199,98 TL çarşı ve mahalle bekçisi'a ödendiğini, fazlaya ilişkin dava ve talep hakkı saklı tutmak kaydıyla davalıdan 41.199,98 TL'lik zararın ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte rücu tazminine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

2-Mahkememizce Kütahya Defterdarlığına en yüksek devlet memuru gösterge, katsayı ve aylığı sorulmuş olup defterdarlığın 23/02/2024 tarihli cevabına göre 2020 yılı Temmuz ayı en yüksek devlet memuru aylığı $9500 \times 0,154461 = 1.467,38$ olduğu bilgisi verilmiştir.

Davalı hakkında Kütahya 6. Asliye Ceza Mahkemesinin 2020/414E. 2022/258K. Sayılı ilamıyla dava dışı bekçi'a karşı görevi yaptırmamak için direnme, kamu görevlisine görevi nedeniyle hakaret ve kasten yaralama suçlarından ayrı ayrı cezalandırılmasına karar verilmiştir. Dava dışı bekçi Emniyet Genel Müdürlüğü maddi tazminat komisyonuna başvuruda bulunarak tazminat ödenmesini talep etmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü maddi tazminat komisyonu 04/05/2023 tarihinde; karar tarihindeki en yüksek devlet memuru brüt aylığının yüz katı tutarı üzerinden yaralama derecesine göre tazminat ödenmesine karar vermiştir. İlgili bedel 30/05/2023 tarihinde dava dışı bekçi memuru'a ödenmiştir.

Mahkememizce atanan bilirkişi raporunda; "Hesaplamaya geçilmeden önce yargı kararları ve mevzuat uyarınca dava dışı'ın sağlık durumunun Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik 7. maddesinin hangi fıkrasına uygun olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Yine Yargıtay kararları gereği davalının sorumlu tutulacağı tazminat miktarı da olay günündeki verilere göre belirlenmelidir. 2330 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yaralanan görevliye ödenecek tazminatın karar günündeki en yüksek Devlet memuru aylığı esas alınarak hesaplanacağı belirtilmekte ise de, olay tarihinden çok sonraki tarihlerde buna göre hesaplanıp ödenen nakdi tazminatın tamamı davalılara rücu edilemez. " diyerek dava dışı bekçinin sağlık raporu aldığı tarihe göre bir hesaplamada bulunmuştur.

İtiraz Konusu Yasa Kuralları;

2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un 3. maddesi şöyledir;

Bu kanun kapsamına girenlerden;

a) (Değişik: 1/4/1998 - 4356/1 Md.) Ölenlerin kanuni mirasçılarına, en yüksek Devlet Memuru brüt aylığının (Ek gösterge dahil) 100 katı tutarında,

b) (Değişik: 1/4/1998 - 4356/1 md.) Yaşamak için gerekli hareketleri yapmaktan aciz ve hayatını başkasının yardım ve desteği ile sürdürebilecek şekilde malül olanlara 200 katı, diğer engelli hâle gelenlere (a) bendinde belirtilen tutarın % 25'inden % 75'ine kadar,

yaralananlara ise % 20'sini geçmemek üzere engellilik ve yaralanma derecesine göre, Nakdi tazminat ödenir.

Bu nakdi tazminatın tespitine esas tutulacak aylık; tazminat verilmesine dair karar tarihindeki en yüksek Devlet memuru aylığının (Ek gösterge dahil) brüt tutarıdır.

c) (a) bendi esaslarına göre tespit edilen nakdi tazminatın kanuni mirasçılara intikalinde;ölenin eş ve fûruu veya yalnızca fûruu ile içtima eden ve ölüm tarihinde sağ olan ana ve babasının her birine ayrı ayrı olmak üzere % 15 tutarındaki kısmı verildikten sonra kalanı içtima eden diğer mirasçılara ödenir. Diğer hallerde miras hükümleri uygulanır. Ancak ana veya babaya verilen tazminat çocukların her birine ödenen tazminattan fazla olamaz.

(...)

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Aşağıda izah edilecek nedenlerle iptali istenen yasa hükmünün iş bu davamızda uygulama yeri olduğu, kararın neticesini doğrudan etkileyeceği Mahkememizce değerlendirilmiştir.

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 152. ve 6216 Sayılı Kanunun 40. maddesi Uyarınca Mahkememizce İptali İstenen Kuralın Anayasanın Hangi maddelerine Aykırı Olduklarını Açıklayan Gerekçe;

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının

5. maddesi; Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

17. maddesi; Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir

35. maddesi; Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

36. maddesi; Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz.

40. maddesi; Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir. (Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır. Şeklinde düzenlenmiştir.

2330 sayılı Kanunun 3. maddesinin iptali istenen b bendi kanun kapsamına girenlerin tazminat komisyonuna başvurma tarihine ilişkin kısıtlayıcı bir süre öngörülmemiştir. Madde de "karar tarihindeki en yüksek Devlet memuru aylığının (Ek gösterge dahil) brüt tutarındır" diyerek sadece tazminatın hesaplanma tarihine ilişkin bir tarih belirtilmiştir. Ancak nakdi tazminat miktarını belirleyecek komisyona başvuruyu ne kadar sürede karara bağlayacağı belirtilmemiştir.

Anayasanın 152. maddesi uyarınca bir davaya bakan mahkemenin uygulayacağı bir kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığı iddiasını ciddi bulması durumunda itiraz yoluyla iptal isteminde bulunması mümkündür. Anayasa Mahkemesi bu nedenle "uygulanacak kural"ın tespitinde, iptali istenen kuralın "bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallar" olup olmadığının incelenmesi kriterini uygulamıştır. Bu kriter açısından kural olarak iptali istenen kanun hükmü veya ibaresinin uyuşmazlığın çözümünde veya davanın evrelerinde doğrudan bir etkisinin bulunması aranmalıdır. Bununla birlikte yargılamaya ilişkin usul hukuku kurallarında bu kriter her zaman yeterli değildir. Usul kuralları bakımından uyuşmazlığın görülmesine ilişkin dava sürecine veya sonucuna ilişkin dolaylı etkisi olan kuralların da "uygulanacak kural" niteliğinde değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirme Anayasa'nın üstünlüğü ilkesini koruma işlevini gören anayasal denetimin mantığı yönünden de gereklidir. Tersine bir yaklaşım AYM'nin kendini sınırlaması anlamına gelebilir.

Belirlilik ilkesi, kanunların hukuk güvenliğini sağlamaya yetecek bir açıklıkta olması ve muhtemel keyfi yorumlara imkân vermemesi demektir. Öngörülebilirlik ilkesi ise kanunlardan doğacak sonuçların önceden kestirilebilir olması demektir.

Anayasal haklara yönelik müdahalenin bir kanuna dayanması yeterli olmayıp, bu kanunun belirlilik ve öngörülebilirlik gibi belli niteliklere sahip olması gerekir. Başka bir ifadeyle kanun, ilgili kişinin davranışlarını belirlemesi amacıyla, kolayca ulaşabileceği, gerektiğinde profesyonel yardım almak suretiyle de olsa anlayabileceği, açık, net ve yeterince belirgin nitelikte olmalıdır.' Erişimin engellenmenin hangi sınırlama araçları kullanılarak yapılacağının yeterince açık ortaya konmadığı; bu nedenle de verilmiş olan yetkinin kapsam ve sınırlarının öngörülemez olduğu; Anayasa Mahkemesi, temel hak ve hürriyetlere müdahalelerin yasama organı tarafından kanun adı altında çıkarılmasının yeterli olmadığını, bu kanunların aynı zamanda "kanun kalitesi"ni haiz olması, yani kanunun hem metninin hem de uygulamasının öngörülebilirliği ve belirliliği sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Kanun kalitesinin değerlendirilmesinde belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri ön plana çıkmaktadır.

Anayasa Mahkemesi belirlilik ilkesinin kaynağını Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinde bulmaktadır. Belirlilik ilkesinin varlığı, kanunların anlamlandırılmasına objektiflik kazandıracak ve bireyleri kanunların keyfi değerlendirilmesinden koruyacaktır. Örneğin, Metin Bayyar ve Halkın Kurtuluşu Partisi kararında, kuruluş tarihinden itibaren üç yıl içinde il kongresini yapmayan başvuru, vali tarafından idari para cezası verilmesi bireysel başvuru konusu yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi bu kararda belirlilikle ilgili şu değerlendirmeleri yapmıştır: dayanılması yeterli değildir. İlgili kanun maddesinin belirli olması ve bireyler tarafından öngörülebilir olması da gerekir ... Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti"nin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu birtakım güvenceler içermesi gereklidir." Sonrasında ise müdahaleye dayanak teşkil eden kanunun mülki amirlere siyasi parti sorumlularına yaptırım uygulama yetkisi vermediğini ifade ederek ihlal kararı vermiştir. Bu kararın ışığında bir kanunun belirlilik ilkesine uygun olması için sahip olması gereken nitelikler şu şekilde sayılabilir: Hem birey tarafından hem de idare tarafından bakıldığında kanun, içeriği hakkında şüpheye yol açmayacak kadar açık, net, anlaşılabilir ve uygulanabilir olmalı; kişi bu kanun maddesine bakarak, belli bir kesinlik içinde hangi eylem ve olguya nasıl bir yaptırım ya da sonucun bağlandığını; gerçekleştireceği bir eylemin hangi sonuçları doğuracağını kanundan öğrenebilme imkânına sahip olmalıdır.

Anayasa Mahkemesi Bayram Yusuf Arslan kararında belirlilik ilkesi ile ilgili şunları ifade etmiştir: "Belirlilik" ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği ifade etmektedir. Erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla yasalar, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Aslolan muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığıdır. Kararda, kanunilik denetiminde kullanılan belirlilik ilkesi ile kastedilen şeyin salt yasaların belirlilik ilkesine uygunluğu değil, bütüncül bir hukuki belirlilik olduğu ifade edilmiştir. (Haşim ÖZPOLAT, Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Kararlarında Maddi Anlamda Kanun Kriteri, TAAD, Ocak 2018).

Öngörülebilirlik hukuki güvenlik ilkesidir. "Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar." Anayasa Mahkemesi, "hukuk devletinin asli unsurları arasında yer alan hukuki belirlilik veya güvenlik ilkesi, hukuki durumlarda belirli bir istikrarı temin etmekte ve kişilerin mahkemelere güvenine katkıda bulunmaktadır. Birbiriyle uyuşmayan mahkeme kararlarının sürüp gitmesi, yargı sistemine itimadı azaltarak, yargısal bir belirsizliğe yol açabilir" diyerek, hukuki güvenlik ilkesinin belirlilik ilkesi ile birlikte yargıya duyulan itimadın temini için olmazsa olmaz ilkelere biri olduğunu belirtmiştir. Somut olay özelinde ise durumu açıklamak gerekirse dava dışı bekçi ... 19/07/2020 tarihinde yaralanmış, 08/01/2021 tarihinde 2330 sayılı kanunun 3. maddesinden yaralanmak amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğüne başvuruda bulunmuş ve Emniyet Genel Müdürlüğü nakdi tazminat komisyonu 04/05/2023 tarihinde talebi karara bağlamıştır.

2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un 3. maddesi tazminata hak kazanan kişi için bir başvuru süresi öngörmemiştir. Yine aynı madde de başvuru üzerine tazminat komisyonunun karar alma süresini kısıtlamamış olup bunu komisyon takdirine bırakmıştır. Hem başvuru süresinin belirli bir süre ile kısıtlanmaması hem de tazminat

komisyonu yönünden karar alınması için herhangi bir süre öngörmemesi davalı yönüyle belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Şöyle ki haksız bir eylem neticesinde memurun zarar görmesine sebebiyet veren kişi ne kadar tazminatın kendisine rücu edileceğini öngörememektedir. Tazminata hak kazanacak memur yıllar sonra başvurabilecek, komisyonda başvuru üzerine yıllar sonra karar verebilecektir. Bu durumda da haksız fiili gerçekleştiren kişi de yıllar boyu mal varlığının üzerinde ödeme baskısı altında kalacaktır. Yukarıda da belirtildiği üzere kanunlar belirli ve öngörülebilir olmalıdır ki başvuruya konu kanun maddesi hem başvuru süresini kısıtlamadığından hemde tazminat komisyonu karar verme süresi yönüyle kısıtlanmadığından bu ilkelere aykırılık teşkil etmekte olup Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 5., 17., 35., 36., 40. maddelerine aykırı olduğu ve iptalinin gerektiği kanaatiyle 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. ve 6216 sayılı Kanunun 40. maddesi uyarınca Yüksek Mahkemenize başvurmak gerekmiştir.

KARAR: Yukarıda açıklanan gerekçelerle,

2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlaması Hakkındaki Kanunun 3. maddesinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırı olduğu görüldüğünden Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 5., 17., 35., 36., 40. maddelerine aykırı olduğu ve iptalinin gerektiği kanaatiyle 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. ve 6216 sayılı Kanunun 40. maddesi uyarınca ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURULMASINA,

Gerekçeli başvuru kararının aslının, dava dilekçesinin ve dosyanın ilgili bölümlerinin dizi listesine bağlayarak ANAYASA MAHKEMESİ'NE GÖNDERİLMESİNE,

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152/3 hükmü ve 6216 sayılı Kanunun 40/5 hükmü uyarınca başvurunun Anayasa Mahkemesi'ne gidişinden başlamak üzere beş ay süreyle Yüksek Mahkemenin vereceği KARARIN BEKLENİLMESİNE, belirtilen sürede kararın verilmemesi halinde yürürlükteki hükümlere göre davanın SONUÇLANDIRILMASINA,

Dair karar verildi.”